

медиапространства в высшей школе и современной общеобразовательной школе. Выяснено, что на сегодня установилась система профессионального образования будущих учителей изобразительного искусства, в которой заложено формирование профессиональной компетентности студентов, в частности и необходимых художественно-профессиональных умений средствами медиапространства. Определено понятие "творческий потенциал".

Современная подготовка будущего учителя изобразительного искусства включает у себя синтетическую деятельность, которая направлена на передачу молодому поколению опыта художественного виденья, создания и воплощения в материале художественного образа в соответствии с эстетическими принципами и закономерностями изобразительного искусства, с учетом новейших медиа-технологий.

Ключевые слова: подготовка, творческий потенциал, медиапространство, будущий учитель изобразительного искусства.

TKACHENKO A. V. Preparation of the future teachers of the fine arts for the formation of creative potential in the conditions of the media space.

The article reveals the peculiarities of the preparation of future teachers of fine arts to the formation of creative potential in the media space. The problem of development of creative potential of students is studied, the use of media space in high school and modern school is analyzed. It is revealed that today the system of vocational education of future teachers of fine arts was established, in which the formation of professional competence of students, in particular the necessary artistic and professional skills by means of media space. The concept of "creative potential" is defined.

Modern preparation of future teacher includes graphic for itself synthetic activity, which heads for a transmission to the young generation of experience of artistic vision, creation and embodiment in material of image in accordance with aesthetic principles and conformities to law of fine art, taking into account the newest medias-technologies.

Keywords: training, creative potential, media space, future teacher of fine arts.

УДК 378.14: 372.857

Ткачук Г. С.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ САМООСВІТИ

Показане бачення автором розвитку організаційних форм самоосвіти та їх дидактичних можливостей з огляду на процес психолого-педагогічної науки а, також ІТ та інтерактивних технологій. Звертається увага на те, що процес учіння до цього часу виявляє себе як найбільш консервативний елемент системи самоосвіти. Позааудиторна самостійна робота студентів (СРС) денної форми навчання є його головним самостійним елементом, що за своїми організаційно-методичними принципами та структурою проектується на всі інші форми навчання. Плани-графіки СРС є дієвим елементом її організації та контролю, їх доцільно використовувати, крім денної, на інших формах навчання. Створення і застосування у вишах модульного динамічного об'єктно-орієнтованого комп'ютерного навчального середовища є ефективним засобом підвищення результативності процесу учіння. Одним із найбільш перспективних напрямів розвитку самоосвіти є підстави вважати комп'ютерну автодидактику. Пропонуються можливість розвивати самоосвіту з її трансформацією в автодидактику.

Ключові слова: автодидактика, самоосвіта, позааудиторна самостійна робота студентів, актуалізація інтересу, план-графік самостійної роботи студентів, дистанційне навчання, освітні технології, задачна система, метод проектування.

Ще не була належно обґрунтована і створена теоретична база самоосвіти як цілком природного та логічного процесу здобуття індивідуумом освіти, а в нашій країні вже відбувались процеси організації самоосвіти. Вони дістали певний розвиток, починаючи від планування і організації СРС. Однак сучасна автодидактика в педагогіці вищої освіти ще не дістала належного розвитку [1]. Це стосується таких проблемних питань, як організація методичного забезпечення процесу учіння, його технологій, практичного застосування і розвитку дієвих форм актуалізації інтересу, визначення і застосування ефективних форм індивідуальної роботи студентів та автодидактів на основі синтезу відомих апробованих в самоосвіті маломасштабних завдань, що розроблялися для задачного підходу до організації СРС, у більш масштабні завдання, і застосування в освіті методу проектів (МП). Організаційно-методичне забезпечення в системі автодидактики має свої, відмінні від аналогів звичайної системи СРС характерні особливості. Без врахування їх на рівні організації процесу самоосвіти не виявляється можливим проектувати самоосвітній процес.

У педагогічній практиці вишів знайшли активне застосування практичні форми і методи організації і планування позааудиторної самостійної роботи студентів (ПСРС), здобуття освіти дистанційними методами, в т. ч. з використанням ІТ технологій самоосвіти. Найбільш поширеною стала ПСРС денної і частково, заочної форм навчання, в процесі якої відбувається учіння; і студент цілком самостійно здобуває певні знання [2]. Удокументації факультету має бути семестровий план-графік СРС студентів з певної навчальної дисципліни, який відображає зміст і календарні строки виконання запланованих видів СРС. Ця форма самоосвіти має перевагу, яка полягає в тому, що вона цілком переноситься спочатку на заочну і дистанційну освіту, а потім і на автодидактику, коли питання технології здобуття тих чи інших знань автодидакт вирішує цілком самостійно.

Рисунок 1 ілюструє структуру самоосвіти. В кожній з цих форм тією чи іншою мірою присутні елементи автодидактики.

У такій ситуації автодидактична складова результатів СРС фактично поділяється між студентом і викладачем. Якщо студент виконує заплановану ПСРС без участі викладача, ця робота цілком відноситься до автодидактики, а студент є автодидактом. Ці особливості СРС повністю відносяться до заочної та дистанційної форм навчання. На нашу думку, результативність автодидактики можна значно підвищити за рахунок розвитку в ній застосування ІТ технологій. Це дозволяє відкрити якісно новий рівень самоосвіти інформаційно-комп'ютерну автодидактику (ІКАД). Цей термін вводиться нами вперше і рекомендується до використання. Слід зазначити, що в системі самоосвіти, крім названих основних форм, застосовують також курси підвищення кваліфікації за спеціальностями та з іноземних мов, тематичні семінари тощо. Не можна залишати поза увагою,

що освіта і самоосвіта – це два взаємопов'язані процеси, між якими є постійний зворотній зв'язок. Цей фактор впливає на зміну в часі діючих форм самоосвіти.

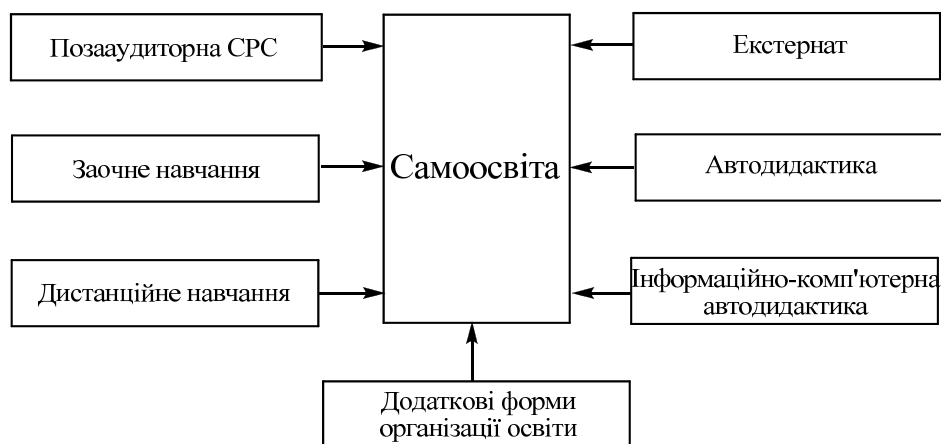

Рис. 1. Один із можливих і апробованих варіантів організаційної структури самоосвіти

Оскільки організаційно-методичне забезпечення в системі автодидактики має свої, відмінні від аналогів звичайної системи СРС характерні особливості, нашою метою є їх врахування для проектування самоосвітнього процесу.

Положення про організацію СРС [3] визначає її як невід'ємну складову освітнього процесу у виші, коли завдання студент виконує самостійно під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі, причому СРС є основним засобом для засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від занять. Найбільш поширеною є приблизна тематика індивідуальних завдань (ІЗ) СРС [4], що також включає розроблення тезаурусу з розділу навчальної дисципліни [5]. Також мета СРС полягає в досягненні важливого результату – вироблення вміння самостійно здобувати та поглиблювати знання разом із вихованням у випускників постійної потреби в поглибленні та розширенні знань, тобто прагнення до самоосвіти впродовж життя. Це досягається лише за умов високої ефективності СРС [6].

У педагогічних технологіях вищої школи (ВШ) час від часу виявляють себе тенденції повернення до задачісної концепції СРС [7]. Не можна уявити собі нормально організованою СРС з природничих дисциплін, а саме, з хімії, без відпрацьованої системи задач. Це було враховане і реалізоване автором у підготовці і виданні Збірника вибраних задач із загальної хімії [8].

Поверненням до використання в якості нових технологій СРС раніше відомих концептуальних підходів на новому високому організаційно-методичному рівні є застосування МП, який передбачає вміння адаптуватися до стрімкої зміни умов життя людини в післяіндустріальному суспільстві [9]. Виконання навчальних проектів вважається концентрованою

і найбільш дієвою формою СРС та пропонується максимально впроваджувати в навчальний процес на цій основі метод отримання знань, умінь і навичок [10, 11].

Для умов ВШ характерне наступне змістовне спрямування проектів як виду СРС [9]: творчі роботи, реферативні роботи, патентний огляд, розрахункові роботи, розрахунково-графічні проекти, т. з. навчальні проекти – аналітично-графічні роботи з проектування технічних об'єктів та послуг на базі окремо вивчених дисциплін; традиційні для системи освіти курсові роботи (проекти), розрахунково-графічні завдання комплексного типу в межах навчальної дисципліни. Поняття “навчальний проект” вводилося впродовж останніх десяти років у зв'язку із входженням національної освіти в Європейський освітній простір за умовами Болонського процесу [9]. Навчальні проекти мали стати логічним завершенням кожної навчальної дисципліни циклів професійної та практичної і частини природничо-наукової підготовки [12]. Причому навчальні проекти можна розглядати як систему маломістких індивідуальних робіт, пов'язаних між собою тематично і спрямованих на закріплення теоретичного матеріалу. Це дозволяє практично перейти послідовно від задачної системи СРС до її використання у навчальних проектах, що вносить новий елемент і нові можливості в організацію СРС.

В основу організації СРС для кожної спеціальності факультету покладається її семестровий план-графік. Його конструюють на базі робочого навчального плану спеціальності. Результатом такої роботи [4], мають стати внутрішні для вищого закладу освіти норми часу для планування обсягів СРС із закріплених за кафедрою навчальних дисциплін. Використання системи планів-графіків СРС сприяє: самоорганізації процесу учіння з кожної навчальної дисципліни; виникненню ситуації в процесі учіння, коли у студента і автодидакта виникає потреба в повторенні пройденого навчального матеріалу, що підвищує результативність його засвоєння; виникненню і осмисленню студентом або автодидактом наміру здійснити реалізацію вивчення навчального матеріалу згідно з запропонованим планом-графіком СРС, що є інтенцією в цілому за планом і мікроінтенцією за його складовими; здійсненню постійного контролю студентів і автодидактів за результатами СРС. Організація СРС має одним зі своїх головних завдань перетворення її в активний творчий процес. Саме така її атмосфера створює необхідні передумови для набуття студентами умінь і постійну потребу здобувати і впродовж життя розвивати та поповнювати свої знання, умінь. Організація СРС сучасного рівня передбачає наявність програмного і комп'ютерного забезпечення всіх її головних позицій і широке застосування в усіх напрямках діяльності вишів інформаційно-комп'ютерної техніки та ІТ технологій на основі використання можливостей мережі Internet та мережевих технологій. В цьому плані ефективним є створення у вишах модульного динамічного об'єктно-орієнтованого комп'ютерного навчального середовища MOODLEi, особливо для студентів заочної та дистанційної форм освіти.

Особливості організації ЗН знаходять своє вираження у таких формах її організації, як ЗН, ДН, екстернат. ЗН поєднує в собі два періоди – аудиторний і міжсесійний. За обсягами ПСРС міжсесійний період значною мірою виявляє себе як справжня самоосвіта, коли студент найчастіше сам на сам вирішує свої персональні навчальні проблеми. Нині в системі вищої освіти України ще з 80-х років минулого століття набув поширення і розвитку позитивний досвід використання у навчальному процесі навчально-методичних комплексів дисциплін (НМКД) та навчально-методичних комплексів спеціальностей (НМКС). Потрібним і актуальним є забезпечення НМКД системи СРС через бібліотеку. Як показує аналіз статистичних даних з організації ЗН [6], всі перераховані вище види СРС на 73-78 % студенти-заочники виконують за межами вишу, що є підставою вважати, що ЗН відноситься до самоосвіти. Вивчати матеріал кожної теми предмета потрібно розпочинати зі знайомства студента з понятійним апаратом цієї теми, використовуючи для цього тезаурус [5]. Далі процес вивчення дисципліни необхідно провадити за темами і розділами курсу, послідовно опрацьовуючи у відповідності з робочою програмою, тезаурусом і методичними вказівками всі теми даного розділу програми. Слід мати на увазі, що не існує єдиного для всіх навчальних дисциплін алгоритму для самостійного вивчення. Вивчаючи хімію або фізику, корисно відразу прочитати весь матеріал теми або розділу курсу, щоб мати про нього загальне уявлення. Після цього потрібно переходити до детального вивчення матеріалу теми за підручниками, навчальними посібниками у послідовності, що рекомендована методичними розробками. Для вивчення математики такий підхід виявляється неприйнятним. Вивчення програмного матеріалу за підручниками, навчальними і методичними посібниками є процесом учіння. Це така полікомпонентна система, рух в якій розпочинається із заучування фактичного матеріалу, що відповідним чином дозований, його систематизації, подальшого осмислення із неодноразовим поверненням до пройдених питань зі зверненням особливої уваги до неясних, спірних, дискусійних питань, які потрібно вирішити, а вже потім – запам'ятовуванням його змісту [10]. Робота з книгою – це основне під час учіння. Важливою є методика і технологія читання. Читати потрібно, задумуючись над прочитаним, без поспіху, час від часу повертаючись до прочитаного, обдумуючи та осмислюючи його. Процес конспектування пройденого навчального матеріалу сприяє його запам'ятовуванню через т. з. моторну пам'ять. Короткий конспект також буде корисним студентові при повторенні матеріалу в період підготовки до сесії.

Вивчення природничих дисциплін, зокрема хімії, супроводжується розв'язанням задач. При цьому студент має обґрунтувати кожний етап розв'язання задачі. Якщо існує кілька варіантів вирішення, потрібно їх порівняти і вибрати серед них оптимальний. Розв'язання слід подавати детально, обчислення розміщувати послідовно, відділяючи допоміжні розрахунки від основних. Розрахункові схеми, рівняння реакцій, потрібно виконувати чітко і, коли потрібно, з допомогою комп'ютерних програм.

Розв'язання задач слід доводити до відповіді згідно з умовою.

Таким чином в логічній послідовності відбувається учіння з усіх тем та розділів предмета. Однак процес учіння цим не завершується. Після вивчення певної теми (розділу) за підручником і розв'язання достатньої кількості задач з цієї теми рекомендується по пам'яті відтворити основні поняття, визначення, виводи формул, висновки. Вивчений матеріал дисципліни слід вважати засвоєним, якщо студентові зрозумілий зміст понять, явищ, визначень, сутність всіх перетворень та логічний зв'язок основних положень. Студент, що навчається без відриву від трудової діяльності, має виконати кілька КР метою підвищення ефективності вивчення матеріалу. До виконання КР в межах встановленого терміну студент має приступати тоді, коли ним засвоєний матеріал відповідної навчальної дисципліни.

Нині система курсових робіт (проектів) перебуває в стані перебудови. Однак, в системі ЗН десятиліттями відпрацьовувались певні підходи до організації курсових робіт. Вихідною була концепція, що однією із головних функцій хіміків та інженерно-технічних працівників на виробництві є вирішення виробничих задач, удосконаленню чого підпорядковувалася вся система курсових робіт у ВШ. У процесі їхнього виконання студент узагальнює матеріал теоретичної частини освоєного ним змісту освіти з фаху та набуває і розвиває практичні навички майбутньої професійної діяльності. Тематика курсових робіт ЗН має відповідати завданням навчального процесу і пов'язуватися з практичними проблемами виробництва. Для реалізації стратегії процесу оптимального рішення цієї задачі студент (автодидакт) має використати можливості сучасних ІТ технологій. Їх використання дозволяє у 2-5 разів зменшити витрати часу, що є надзвичайно відчутним резервом у впорядкуванні норм часу виконання курсових робіт в системі СРС.

Дистанційне навчання (ДН) – це процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, що має цілком індивідуалізований характер та відбувається через опосередковану взаємодію віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, що створене на основі сучасних психолого-педагогічних та ІТ технологій [1]. Започаткування і поширення технологій ДН і його розповсюдження у ВШ України розпочалося в останні роки минулого століття. Основною особливістю ДН є те, що вона передбачає самостійне вивчення студентами окремих навчальних дисциплін навчального плану під керівництвом викладача-наставника – тьютора – із використанням дистанційних курсів дисциплін – інформаційних продуктів, зміст і форма яких здебільшого відповідає НМКД і є достатніми для навчання за окремими дисциплінами за наявності сучасних комп'ютерних та телекомунікаційних засобів. Дистанційна освіта розпочиналась із ЗН. Спочатку для її організації були повністю використані законодавча, нормативна та методична база заочної освіти та здобутий і поступово накопичений досвід в організації інформаційно-комп'ютерних технологій,

мереж і телекомунікацій. Саме цим відрізняється традиційне ЗН від дистанційного. У ДН з'явився посередник між студентом та процесом учіння – інформаційно-комп'ютерні технології і телекомунікації, інтерактивні технології навчання з їх віртуальними практичними засобами навчання. Тому, коли йдеться про СРС ДН, то її результати слід оцінювати тими самими критеріями що мають й ЗН. Але в ДН завдяки ІТ технологіям індивідуальність і самостійність студента в процесі учіння підвищується майже до рівня автодидакта.

Екстернат – це особлива форма навчання осіб (екстернів), що полягає в самостійному вивченні ними навчальних дисциплін, складання заліків, іспитів та проходженні інших форм підсумкового контролю [1]. Екстернам надається можливість відвідувати заняття та виконувати інші види навчальної роботи під керівництвом викладачів на умовах, визначених деканатом. Зміст освіти екстерна, навчальні плани і програми відповідають денній формі навчання. Виходячи з цього, екстерн планує процес навчання, який з певним застереженням можна віднести до самоосвіти.

Автодидактика – це власне і є самоосвіта, що виступає нині як форма навчання, притаманна демократичному суспільству, однак ще з невизначеним як в освітянському, так і в правовому полі статусом, попри те, що теоретичні психолого-педагогічні основи автодидактики вже достатньо розроблені. Слід сподіватись на прискорений розвиток застосування автодидактики в системі організації освіти і виробленні прийнятих для суспільства форм її застосування. Не залишає сумнівів те, що автодидактика перебуває під впливом стрімкого розвитку ІТ-технологій, і логічно припустити, що вона згодом трансформується в комп'ютерну автодидактику, що базується на використанні зростаючих можливостей сучасних ІТ та інтерактивних психолого-педагогічних технологій для зменшення обсягів рутинної роботи в процесі учіння та полягає в пошуку і запровадженні нових прогресивних форм організації автодидактики. Це може призвести до виявлення нових можливих і неочікуваних форм організації самоосвіти, які дозволять застосувати відомі раніше форми навчання на більш високому організаційному і технологічному рівні. До самоосвіти можна віднести ситуації, коли автодидакт бере участь у колективній академічній творчості інших автодидактів, але розпоршених між собою на значних відстанях. Наприклад, міжкафедральний проблемний курсовий проект, є колективним за формою, та індивідуальним за змістом. Тому участь автодидакта в колективних академічних проектах (ділові ігри, проблемні виробничі ситуації, комплексне курсове проектування) при використанні ними принципів автодидактики відносять до самоосвіти.

Висновки. Позааудиторна СРС денної форми навчання є її головним самостійним елементом, що за своїми організаційно-методичними принципами та структурою проектується на всі інші форми навчання.

Незалежно від форми навчання і спеціальності, здобувач вищої освіти має пройти складний, виснажливий і тривалий процес – учіння, яке є найбільш консервативним елементом в освіті взагалі та в самоосвіті

зокрема. Тому саме на неперервне удосконалення учіння потрібно спрямовувати розвиток самоосвіти.

Плани-графіки СРС є дієвим елементом її організації та контролю і їх доцільно використовувати, крім денної, на інших формах навчання. Ефективним напрямом розвитку самоосвіти в процесі курсового проектування, на нашу думку, є поєднання в організації СРС задачниського принципу з методом проектів.

Створення і застосування у вишах модульного динамічного об'єктно-орієнтованого комп'ютерного навчального середовища (MOODLE) є ефективним засобом підвищення результативності процесу учіння. Одним із найбільш перспективних напрямів розвитку самоосвіти є підстави вважати комп'ютерну автодидактику.

Використана література:

1. *Ткачук Г. С.* Проблеми позааудиторної самостійної роботи студентів та автодидактичні можливості їхнього вирішення / Г. С. Ткачук // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. Випуск 17. – 228 с. – (Серія “Педагогічні науки”). – С. 182-189.
2. *Ткачук Г. С.* Автодидактичні передумови та важелі активізації позааудиторної самостійної роботи студентів / Г. С. Ткачук // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / Ін-т педагогіки НАПНУ. Хмельницька гум.-пед. академія. – Хмельницький, 2017. Випуск 22. – 222 с. – С. 164-170.
3. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності : зб. Нормативних документів / упоряд. : В. І. Бегняк, В. Г. Красильникова : ХНУ, 2015. – 446 с.
4. *Скиба М. Є.* Моніторинг якості навчального процесу у вищому закладі освіти : монографія / М. Є. Скиба, С. Г. Костогриз, Г. В. Красильникова. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – 219 с.
5. *Ткачук Г. С.* Тематичний тезаурус у системі самоосвіти / Г. С. Ткачук // Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. Випуск 19. – 404 с. – (Серія “Педагогічні науки”). – С. 333-341.
6. *Буряк В.* Самостійна робота як системоутворюючий елемент навчальної діяльності студентів / В. Буряк // В. ш. – № 5. – 2008. – С. 10-24.
7. *Козаков В. А.* Самостоятельная работа студентов и её информационное обеспечение / А. В. Козаков. – Київ : В. Ш. – 1990. – 248 с.
8. *Ткачук Г. С.* Збірник вибраних задач із загальної хімії / Г. С. Ткачук, Г. Т. Бубенщикова. – Львів : Нов. Світ – 2000. – 2009. – 224 с.
9. *Бендера І. М.* Організація самостійної роботи студентів агроінженерних спеціальностей : монографія / І. М. Бендера. – Київ : Наукметодцентр аграрної освіти. – 2007. – 364 с.
10. *Бобровиц Г. А.* Метод проектов как способ организации самостоятельных занятий // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія досвіду, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та інші. – Київ – Вінниця : ДОВ Вінниця. – 2004. – Вип. 5. – 745 с.
11. *Ничкало Н. Г.* Теоретико-методологічні проблеми і перспективи розвитку досліджень з неперервної освіти // Неперервна професійна освіта : теорія і практика / за ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало : у 2-х ч. – Київ, 2001. – Ч. 1. – С. 35-41.
12. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за ред. В. Г. Кременя ; авторський колектив : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Групінко, І. І. Бабин. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. – 2004. – 384 с.
13. Загальна психологія : підручник для студентів вищ. навч. закладів / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко, В. О. Соловієнко ; за загальною редакцією акад. С. Д. Максименка. – Київ : Форум. – 2000. – 543 с.

References:

1. *Tkachuk H. S. Problemy pozaaudytornoї samostiinoї roboty studentiv ta avtodydaktychni mozhlyvosti yikhnoho vyrishennia / H. S. Tkachuk // Vytoky pedahohichnoi maisternosti: zb. nauk. prats / Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka. – Poltava, 2016. Vypusk 17. – 228 s. – (Seriiia “Pedahohichni nauky”). – S. 182-189.*
2. *Tkachuk H. S. Avtodydaktychni peredumovy ta vazheli aktyvizatsii pozaaudytornoї samostiinoї roboty studentiv / H. S. Tkachuk // Pedahohichniy diskurs: zb. nauk. prats / In-t pedahohiky NAPNU. Khmelnytska hum.-ped. akademiia. – Khmelnytskyi, 2017. Vypusk 22. – 222 s., S. 164–170.*
3. *Systema vnutrishnoho zabezpechennia yakosti osvithoi diialnosti: zb. Normatyvnykh dokumentiv / uporiad. : V. I. Behniak, V. H. Krasylnykova : KhNU, 2015. – 446 s.*
4. *Skyba M. Ye. Monitorynh yakosti navchalnoho protsesu u vyshchomu zakladi osvity: monohrafiia / M. Ye. Skyba, S. H. Kostohryz, H. V. Krasylnykova. – Khmelnytskyi : KhNU, 2009. – 219 s.*
5. *Tkachuk H. S. Tematychnyi tezaurus u systemi samoosvity / H. S. Tkachuk // Vytoky pedahohichnoi maisternosti: zb. nauk. prats / Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka. – Poltava, 2016. Vypusk 19. – 404 s. – (Seriiia “Pedahohichni nauky”). – S. 333-341.*
6. *Buriak V. Samostiina robota yak systemoutvoriuiuchy element navchalnoi diialnosti studentiv / V. Buriak // V. sh. – № 5. – 2008. – S. 10-24.*
7. *Kozakov V. A. Samostoyatel'naya rabota studentov i ee informatsionnoe obespechenie / A. V. Kozakov. – Kyiv : V. Sh. – 1990. – 248 s.*
8. *Tkachuk H. S. Zbirnyk vybranykh zadach iz zahalnoi khimii / H. S. Tkachuk, H. T. Bubenshchykova. – Lviv : Nov. Svit – 2000. – 2009. – 224 s.*
9. *Bendera I. M. Orhanizatsiia samostiinoї roboty studentiv ahroinzhenernykh spetsialnostoni: monohrafiia / I. M. Bendera. – Kyiv : Naukmetodtsentr ahrarnoi osvity. – 2007. – 364 s.*
10. *Bobrovych H. A. Metod proektov kak sposob organizatsii samostoyatelnykh zanyatiy // Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia dosvidu, problemy: zb. nauk. pr. / redkol.: I. A. Ziazium (holova) ta insh. – Kyiv – Vinnytsia : DOV Vinnytsia. – 2004. – Vyp. 5. – 745 s.*
11. *Nychkalo N. H. Teoretyko-metodolohichni problemy i perspektyvy rozvytku doslidzhen z neperervnoi osvity // Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka / za red. I. A. Ziaziuma ta N. H. Nychkalo: u 2-kh ch. – Kyiv – 2001. – Ch. 1. – S. 35-41.*
12. *Vyshcha osvita Ukrainy i Bolonskyi protses: Navchalnyi posibnyk / za red. V. H. Kremenia. Avtorskyi kolektyv: M. F. Stepko, Ya. Ya. Boliubash, V. D. Shynkaruk, V. V. Hrupinko, I. I. Babyn. – Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. – 2004. – 384 s.*
13. *Zahalna psykhologhiia: pidruchnyk dlia studentiv vyshch. navch. zakladiv / S. D. Maksymenko, V. O. Zaichuk, V. V. Klymenko, V. O. Soloviienko; za zahalnoiu redaktsiieiu akad. S. D. Maksymenka. – Kyiv: Forum. – 2000. – 543 s.*

ТКАЧУК А. С. Особенности организационно методического обеспечения системы самообразования.

Показано видение автором развития организационных форм самообразования и их дидактических возможностей, учитывая процесс психолого-педагогической науки, а также ИТ и интерактивных технологий. Обращено внимание на тот факт, что процесс учения до этого времени проявляет себя как наиболее консервативный элемент системы самообразования. Внеаудиторная самостоятельная работа студентов (СРС) дневной формы образования является его главным самостоятельным элементом, который посвоимоганизационно-методическими принципами и структурой проектируется на все иные формы образования. Создание и применение в вузах модульной динамической объектно-ориентированной среды является эффективным средством повышения результативности процесса учения. Одним из наиболее перспективных направлений развития самообразования есть предпосылки считать компьютерную автодидактику. Предложено развивать самообразование вместе с ее трансформацией в автодидактику.

Ключевые слова: автодидактика, самообразование, внеаудиторная самостоятельная работа студентов, актуализация интереса, план-график самостоятельной работы студентов, дистанционное образование, образовательные технологии, задачная система, метод проектирования.

ТКАЧУК НАННА. *Features organizationally methodical providing of the system of self-education.*

It is shown the author's vision of the development of organizational forms of self-education and their didactic capabilities in view of the process of psychological and pedagogical science and IT and interactive technologies. Attention is drawn to the fact that the process of studying to this day manifests itself as the most conservative element of the system of self-education. Non-adjudicatory independent work of students (CPCs) of full-time education is its main independent element, which, according to its organizational-methodological principles and structure, is projected onto all other forms of education. Scheduling CVS is an effective element of its organization and control, it is expedient to use them, other than on-line, on other forms of training. The creation and application of modular dynamic object-oriented computer training environments is an effective means of increasing the effectiveness of the learning process. One of the most promising areas of self-education development is the reason to consider computer-based auto-dyadactics. It is offered the opportunity to develop self-education with its transformation into autodidactics.

Keywords: *autodidactics, self-education, independent student work, actualization of interest, timetable of independent student work, distance education, educational technologies, task system, design method.*

УДК 124.5-029:7

У Ціжуй

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЕМПАТІЇ СТУДЕНТІВ НА АКсіОЛОГІЧНИХ ЗАСАДАХ

У статті висвітлюється принцип аксіологічності, впровадження якого у навчальний процес оптимізує формування художньої емпатії майбутніх учителів музичного мистецтва, підкреслюється значення активізації оцінного ставлення студентів до музичних творів як до рушія їх глибокого осягнення і переживання на рівні емпатії. Будучи невід'ємною складовою виконавської інтерпретації музики, художня емпатія передбачає співвіднесення власного мистецького досвіду студента із творчими намірами композитора.

Зазначено, що принцип аксіологічності як один із складових концептуальної основи формування художньої емпатії студентів набуває особливого значення у взаємодії із іншими принципами, такими як принципи інтерактивності, полікультурності, суб'єктності, емоційності. Їхнє системне поєднання має охоплювати весь простір фортепіанного навчання студентів, доповнювати один одного, підсилюючи дію кожного.

Ключові слова: *емпатія, навчальний процес, майбутні вчителі, музичне мистецтво, досвід.*

Одним із найважливіших компонентів сприйняття мистецтва є емпатія. Дослідники (К. Роджерс, Л. Бочкарев) підкреслюють особливо важливу роль художньої емпатії у розкритті художнього образу, в усвідомленні його змісту. Поза співпереживанням, поза відчуттям власної тотожності з художнім об'єктом не може бути повноцінного художнього пізнання.

Формування художньої емпатії у студентів – майбутніх вчителів музики виступає однією з найважливіших складових їхнього професійного становлення (Г. Падалка). Проте, в сучасних дослідженнях надається